

De Heraut

van de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Zondag 2 September 1906. No. 1496.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonneementen en Advertentieaan de ADMINISTRATIE: Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.30, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland per jaar f 8 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonneementen worden aangegomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f —.30. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —.12 per regel.

„Grijp de tucht aan, laat niet af!“

Grijp de tucht aan, laat niet af; bewaar ze, want zij is uw leven.
Spreuk. 4:13.

„Gebrek aan tucht“ is een der pijnlijkste oorzaken geweest van den ondergang van Transvaal en Oranje Vrijstaat. Gebrek aan tucht, niet in dien boezen zin, alsof er verwildering en wangedrag onder de Boeren ware uitgebroken. Integendeel, in zedelijk opzicht vormden ze een uitstekend troepenkorps, maar ze misten militair verband, en degelijk militair commando.

De fout zat hierin, dat de soldaten hun officieren kozen, en dat hierdoor als vanzelf het plichtsbefel om aan een commando, d.i. aan een bevel, aan een gebod, aan een order te gehoorzamen, in beginsel verzwakt was. Op 't laatst sprong dit derwijs in 't oog, dat ze 't zelve insagen, en telat, helaas, heeft men toen dat onbruikbaar stelsel verwerpen, en een legerorganisatie, op „bevelen“ en „gehoorzamen“ rustend, ingevoerd.

Lag dit nu aan 't Afrikaansche klimaat? Neen, 't lag veel eerder aan het Hollandsch bloed, dat de Boeren bij hun landverhuizing uit ons vaderland hadden meegebracht. 't Is de weerzin tegen tucht en gehoorzaamheid en onderwerping, die zich als woekerplant om ons Nederlandsch karakter heeft geslingerd. Herinner u maar de klachten, die nog onlangs inkwamen over de tuchteloosheid bij 't eerste optreden van onze nieuwgeschapen Landweer.

Men schikt zich onder de tucht niet, en als ze wordt opgelegd, prikkelt dit juist, om er zich tegen te verzetten.
Bij een goed deel der burgerij ontarda dit zelfs in een weerzin tegen alle vormen des levens, en is wat men noemt zich „ongegeneerd“ aan te stellen, en zich aan niets te storen, de hebbelijkheid eener tweede natuur geworden.

Tegen zijn schoolmeester in te gaan, en hem te tarten, geldt voor jongens-herosisme. Tegen de politie te durven opduwen, om een arrestaat los te krijgen, voelt heel een groep volk tegelijk als inspiratie van burgerij. Op 't werk de baas over zijn patroon te zijn, is genot voor de sociale rijpvoers. Iets binnensmokkelen aan de grenzen is een heldendat waarop zelfs vrouwen uit den hooger stand zich beroemen. Een wet als die drankwet te ontduiken, vindt zelfs wie zelf niet drinkt, in zijn buurman een oirbaar recht van zelfverdediging.

Aan het ziekbed de dokter de baas, op een zeeboot de kapitein, en op een spoor de conducteur, anders komt er een ongeluk. Maar als er voor een ongeluk geen vreeze bestaat, en het behoud van 't eigen „hachje“ niet in 't spel is, dan weg met de tucht, en weg met alle stomp gehoorzamen!

Wat men zelf begrijpt dat moet, ja, daar onderwerpt men zich aan, maar iets doen of laten enkel omdat het gelast of verboden is, dat nooit!

En toch, aan dit gehoorzamen, zonder eigen inzicht, enkel omdat iets ons gelast is, hangt heel de betekenis der tucht.

Zelf de reden inzien, waarom ons iets geboden wordt, is uitnemend, mits dit inzicht nooit de bewegredenen zij om 't te doen, in dien zin dat niet-inzien van het waarom vrijbief zou zijn om 't te laten.

Als een vader twee kinderen, het ééne van twee en het andere van twintig jaar, bij zich in huis heeft, en aan beide kinderen 't zelfde verbiedt, zal in de meeste gevallen 't kind van 20 jaar doorzien waarom dit verboden wordt en 't jongste van 2 jaar niet; maar op 't stuk van gehoorzamen staan ze beiden gelijk. Wat verboden is, moet gelaten om 't verbod. Zelfs al voelt een volwassen kind bealst, dat zijn vader of zijn moeder 't niet juist inziet, toch mag dat eigen beter inzicht niet voor het min goede inzicht van vader of moeder in de plaats worden gesteld. Men mag pogen het een voor 't ander uit te ruilen, opdat het gebod veranderd worde. Maar blijft 't gebod, dan moet 't als gebod gehoorzaamd worden. Alleen zoo blijft 't gezag gelden, en alleen op die wijs grijpt ge de tucht aan, die tucht waarvan de Schrift zegt: „Grijp ze aan, laat niet af, bewaar ze, want ze is uw leven!“

Die sterke uitspraak: Want ze is uw leven! is bewaarheid door het verloop van elken oorlog. Een leger zonder tucht is in 't eind verloren. Ze is bewaarheid nog pas bij de ontzettende schipbreuk van de Sirio, toen de kapitein vergat orders te geven. Ze is bewaarheid bij de instorting van in aanbouw zijnde huizen, waarbij men afweek van de bevelen van den architect.

Kortom, ze wordt op alle manier en altoos bewaarheid, als de uitkomst onmiddellijk volgt en ieder het droeve resultaat als met handen tasten kan.

Dan ziet ieder het.
Maar daarom gaat de waarheid van die uitspraak niet minder beslist door, als de tuchteloosheid over langer tijd werkt, en eerst na jaren haar wrange vrucht draagt.

God gaf ons regels en inzettingen voor ons lichaam. Inzettingen van arbeid en rust, van voeding en lessching, van spanning en ontspanning, van matigheid en bezonnenheid, van hitte en koude, van lucht en licht. Laat nu een jongman die inzettingen tarten, en er zich niet aan onderwerpen, en eerst merkt ge niets. Maar op den duur verwoest hij zijn gestel, en 't eind is dat 't gaat om zijn leven.

Zoo is het in elk gezin, zoo is het in elke vereniging, in elke onderneming, bij elke partij. Grijp in dat alles de tucht aan, en 't zal algader bloeien. Vergaap u aan tuchteloosheid, en als de tering zet de kwijning in.

Tenslotte gaat die tuchteloosheid als een kanker invreten in heel 't levensbestaan eener natie, en wat men de decadence, d.i. de volksinzinking, noemt, wordt herkenbaar aan onmiskenbare gegevens.

In Frankrijk klagen de kenners van 't volk zelf, dat de booze dag niet verre meer is!

Of men dan als schapen achter den drijver moet aanloopen, en of, tegen rede en inzicht in, heel ons leven in werktuigelijk gehoorzamen moet versteenen?

Ons docht, de Schrift zegt 't juist anders.

„Hoorst gij kinderen, zoo luide 't daar, de tucht des vaders, en merkt op, om verstand te weten.“

Waarop rust dit?

Hierop, dat bij het oudere geslacht de oogen der wijsheid van het verleden is, en dat deze rijke oogen door de tucht op het jonger geslacht overgaat, om zich steeds rijker te ontplooiën. Zeker, daar kunnen uitzonderingen zijn. Niet alle ouders van jaren zijn wijzer; jongeren kunnen hen in inzicht overtreffen. Maar dit zijn uitzonderingen op den breeden stroom van 't leven. En voor dat leven als geheel genomen, ziet men steeds, dat goede gesinnen uit de jongeren 't best gevormd worden, als die jongeren bij hun ouders, in huis de tucht der ouders geleerd hebben. Tot in de kleinste bijzonderheden des levens gaat dit door.

Het inzicht waarom moet steeds aangekweekt. Goede ouders zullen dit inzicht steeds bevorderen. Alleen maar, nooit mag van dit inzicht de plicht tot al of niet gehoorzamen, afhankelijk worden gesteld.

Het gehoorzamen aan het over ons gesteld gezag blijft primordiale plicht, en het inzicht volgt de onderwerping op de hieken.

U wijs makend, zowel indien het gebod redelijk is, door u in de wijsheid der ouders in te leiden, als door uw eigen inzicht critiek op 't inzicht der ouders te doen oefenen, indien er een steen los was in het fundament waarop hun gebod rustte.

Daarom vooral is 't Christelijk volksdeel in een natie zulk een ongemeene sterkte voor haar behoud. Niet 't minst in ons eigen land.

Want wel zit ook ons, Christenen, de prikkel tegen de tucht in 't bloed, maar wie Christen in meer dan naam is, heeft dan toch geleerd zich voor zijn God, en zijn Christus, en zijn Woord te buigen. Hij kent de geboden als geboden.

Zelfs Christus heeft ons den plicht dat we elkaar lief zullen hebben, niet als een sympathie van 't hart aanbevelen, maar 't keer op keer herhaald: „Dit gebod geef ik u, dat ge elkander liefhebt“, en er bij gevoegd: „Gij zijt mijne vrienden, zoo gij doet, wat ik u gebiede.“ (Joh. 15:12,14).

Maar er is meer.

Tucht, gehoorzaamheid, onderwerping is de grondslag van de religie zelve.

We zijn niet zelf goden naast God, maar Hij alleen is God, en wij zijn door Hem geschapen als zijn creaturen, als zijn volstrekt afhankelijk schepselen. Hierdoor is de band der meest volstrekte onderwerping aan God om al wie mensch heet geslagen. En dit niet alleen wat lot en leven aangaat, maar ook wat betreft ons geestelijk wezen.

Als zodanig zijn we geschapen naar den Beelde Gods, maar juist in dat geschapen zijn naar den Beelde Gods ligt dezelfde volstrekte afhankelijkheid. Niet gij, Hij uw God alleen heeft het Oorspronkelijke, en alle beeld is immers, juist omdat 't beeld is, van 't oorspronkelijke in den meest absoluten zin afhankelijk. Alle afwijking hier is schending van 't beeld.

Als gij een beeltenis van u zelve maken laat, ligt in uw gelaat, als 't oorspronkelijke, het gebod aan den schilder om zóó 't beeld te doen worden als gij zijt. En de tuchteloze schilder kan fantasie leveren, maar geen portret.

„Kind van God“ noemt ge u, en zie hier wederom 't bevel, 't gebod. „Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader in de hemelen volmaakt is.“ 't Kind van God moet 't beeld van zijn Vader uitdrukken. En elke afwijking is onderminning van 't kind-zijn.

En daarom nu, omdat in onderwerping en gehoorzaamheid de wortel van alle religie ligt, daarom is heel uw leven er op aangelegd, om u in die onderwerping, in die tucht te oefenen, en zoo heel uw leven te maken tot één machtige leerschool voor 't eeuwige leven.

„Grijp de tucht aan, want ze is uw leven“, heeft al zoo nog dieper zin, dan dat ze u voor dit uw tijdelijk leven sterkt.

De tucht zelve is Godzaligheid, en evenals de Godzaligheid heeft ze daarom een belofte niet alleen voor dit tegenwoordige, maar ook voor het eeuwige leven.

Onderwerping, gehoorzaamheid, tucht aangrijpen, 't is wat Gods engelen daarboven gestadig doen, en hierin althans zult ge aan Gods engelen gelijk zijn.

Of leerde Jezus 't ons niet in 't Onze Vader bidden: Uw wil geschiede op aarde, gelijk door uw engelen en gezaligden om uw troon!

Officieele Berichten.

Classis Amersfoort.

De eerstvolgende vergadering deser classis zal D. V. gehouden worden Dinsdag 2 Oct. a. z. Gewone plaats en tijd.

Punten voor het agendum worden ingewacht tot uiterlijk Zaterdag 15 Sept. aan het adres van den eerst ondergetekende.

Namens den kerkeraad der roepende kerk te Westbroek,
E. J. KOPPE, praeses.
A. GROOTENDORST, scriba.

Heden was het voor de kerk te Bodegraven een gewichtige ure.

Na bijna 13-jarigen arbeid in ons midden, legde de WelEerwaarde Heer Ds. J. Breukelaar, den herderstaf in ons midden neer, predikende over 1 Petrus 5 vers 10.

Met waardevolle woorden voor zijn arbeid, werd de scheidsende Leeraar toegesproken door den oudsten Ouderling, den Heer H. Rollman, namens kerkeraad en gemeente.

Door den WelEerw. Heer Ds. H. van Dijk, van Zwammerdam als consulent, en door den WelEerw. Heer Ds. C. B. Schoemakers van Alphen, namens de Classis Woerden.

Moge God hem ten rijken zegen stellen in de kerk te Utrecht, gelijk Zijn Eerwaarde bij ons met lust en ijver en veel zegen heeft mogen arbeiden.

Namens den Kerkeraad
C. BOL, Scriba.

Bodegraven, 26 Augustus.

Ds. H. Brinkman nam Zondag 26 Augustus II. afscheid van de gemeente te Oldemarkt, met de woorden van den Apostel Paulus, beschreven in Hand. 20 vers 32.

Zondag 9 September a. z. hoopt Z.W.Eerw. intrede te doen in de Geref. Kerk te Duurswoude. De Heere gebiedt Zijne zegen ook daarover het werk van dezen Zijnen dienstknecht.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk te Oldemarkt,
K. HOOGENKAMP, Praeses.

P. S. Het adres van den Kerkeraad is voortaan: K. Hoogenkamp te Oldemarkt (Paaluis).

Na een vacature van bijna 3 jaar mocht de gemeente te Vliasingen hedenmorgen, 26 Augustus, het voortrecht smaken, naar aanleiding van Ephese 4:11-13 haren beroepen leeraar Dr. A. Kuyper Jr., in haar midden te zien en te hooren bevestigen door Zeerw.'s broeder Prof. H. H. Kuyper. Des avonds verbond zich Dr. A. Kuyper Jr. aan deze Kerk, naar aanleiding van Psalm 90:16 en 17.

De gemeente zocht haren nieuwen leeraar toe Psalm 134. Beide keeren vulde een groote schare het kerkgebouw.

Stelle de Heere Zijnen dienstknecht hier tot rijken zegen.

Tevens wordt aan H. H. Prof. Pred. en inzonderheid aan den Consul, hartelijk dank gezegd voor de verleende hulp in den dienst des Woords enz.

Onder mededeeling, dat voortaan het adres van den Kerkeraad is aan Dr. A. Kuyper Jr., Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk te Vliasingen (B).

P. G. LAKENBOS, Scriba.

Zondag 11. 's avonds 6 uur sprak onze geliefde leeraar Ds. A. Voegel, naar aanleiding van de vier eerste woorden van Ps. 18:31, zijn laatste woord als onze Leeraar tot de gemeente. Een overgrote schare vulde het kerkgebouw, en na afloop mocht zijn Eerw. het genoegen smaken, dat de ruime kamer zijner woning ge-

vuld was met belangstellenden, die hem den laatste handdruk wilden reiken.
Nieuwerbrug ald Rijn, 21 Aug.

Kort verslag van de classe Woerden, 16 Augustus 1906, te Alphen.

1. Opening door Ds. Gunst namens roepende kerk. Cred. brieven en notulen in orde bevonden.

2. D.D. Brouwer, praeses; v. Dijk, scriba; Breukelaar, assessor.

3. Berichten aangaande schorting van Ds. K. te W., van losmaking van Ds. L. te G. voor kennisgeving aangenomen.

4. Adres der classe Woerden voortaan: kerk van Alphen.

5. Aan D.D. Breukelaar en Voegel wordt acte van ontslag gegeven naar de kerken resp. van Utrecht en Puttershoek, en de classes Utrecht en Dordt.

6. Advies van Leimuiden inzake doop van kinderen van doopsleden.

7. Nieuwveen vraagt en ontvangt handopening bij eventuele beroeping van een dienaar des Woords op een tractement van f 1000.

8. Te Naarden, N. Wetering, Nieuwkoop, Bodegraven (Meije) en Leimuiden zullen eerlang Chr. scholen verrijzen.

9. Advies van Oudshoorn in zake het aanvragen van eene attestatie.

10. Wordt verslag gedaan van vergaderingen van genab. kerken in zake moeilijkheden in de kerk te W.

11. De rekening der gelnde collecten wordt door eene commissie nagezien en in orde bevonden.

12. De classe benoemt Ds. Gunst tot consulent van Waarder, Ds. van Dijk tot dien van Bodegraven.

13. De kerk van Woubrugge ontvangt advies.

14. Ds. v. Dijk doet verslag van de part. synode, waaruit o. a. blijkt dat Woerden de eerstvolgende maal roepende classe is. De kerk van Alphen wordt als roepende kerk aangewezen.

15. Ds. Breukelaar doet verslag van de zending en 't rapport van den reservedienaar, waaruit blijkt, dat het Gouv. aan een eventueel ziekenhuis aanzienlijke subsidie geeft; 't klimaat te W. gezond is; de classe Gouda eerlang met de andere zal samenwerken. De eventuele reservedienaar kost per jaar aan de classe nog geen f 100.

De kerk van Alphen wordt opgewekt wat meer te starten in de zendingkas.

16. Bodegraven en Waarder worden in de regeling der vac. beurten opgenomen.

17. Aan eene commissie van praedvies (Ds. v. Dijk, Ds. Schoemakers, Br. Eijman en Br. A. Verduijn) wordt opgedragen om met de kerk van Aarlanderveen te beraadslagen aangaande het voorstel der kerk omtrent de predikants-tractementen, alsdan een advies daarover aan de kerken toe te zenden, opdat eene volgende vergadering daaromtrent een rijp besluit kunne nemen.

18. Als Nieuwveen een eigen dienaar des Woords heeft, zal zij f 100 per jaar van de classe ontvangen.

Zevenhuizen zal boven de f 60, die ze ontvangt, nog f 100 krijgen als vergoeding voor schade anders aan de nieuwe regeling voor haar verbonden.

19. De classe zal de vrijgekomen f 100 geven aan den prov. questor voor de algemeene kas (Art. XIII). Dit geldt voorloopig voor 1 jaar.

20. Depp. schappen:
Kerkvisitatie: in plaats van Breukelaar, Schoemakers; sec.: v. d. Heijden en v. Lönkhuisen.
Hulpbeh. kerken (Art. XIII) D.D. Schoemakers, v. d. Heijden (ook voor de prov.), A. Verduijn.

Art. 19. D. K. (Hulpbehoevende studenten) en weeshuis Middelhamis: Ds. v. d. Voet, sec. Ds. Gunst.

Approbatie attesten: Dep. schap vervalt.
Coll. opleiding: Ds. Kajan.

Contributie Theol. School: Ds. v. Lönkhuisen.
Zending: Ds. J. Bruwer (in plaats v. Breukelaar) primus, en Schoemakers sec., in plaats van Brouwer.

21. Vacature beurten: Ter Aar, September Brouwer; Oct. v. d. Voet; Nov. Kajan.

Bodegraven: Sept. Lönkhuisen; Oct. Schoemakers; Nov. v. Dijk.

Nieuwkoop: Sept. Koffijberg Oct. Kajan; Nov. v. d. Heijden.

Nieuwveen: Sept. Schoemakers; Oct. Brouwer; Nov. v. d. Voet.

Noorden: Sept. Lönkhuisen; Oct. Koffijberg; Nov. Gunst.

Waarder: Sept. Gunst; Oct. v. d. Heijden; Nov. v. Dijk.

22. Roepende kerk Woubrugge.

23. De D.D. Breukelaar en Voegel nemen van de classe hartelijk afscheid. De praeses bidt hen toe: de Heere zij met u!

24. Na het zingen van Ps. 121:4 sluit de praeses de vergadering met dankgebed.

Namens de classe,
H. VAN DIJK, A. t. scriba.

Zwammerdam, 27 Aug. 1906.

Buitenland.

Engeland. Vermeerdering van Kloosters.

Gelijk wij reeds mededeelden, heeft de Engelsche regering eene commissie benoemd, die in 118 zittingen 164 getuigen hoorde, waardoor zij een verslag van 70 bladzijden in de wereld kon zenden, dat van de toenemende macht van het Ritualisme een wesprenkend getuigenis aflegt. In zeer vele kerken, zoo zegt de commissie, worden bij het Avondmaal gebeden gedaan en

ceremoniën verricht, die aan het ritueel der Roomsche mis ontleend zijn; zelfs wordt de gewijde hostie aan de gemeente ter aanbidding aangeboden. Bij menige bediening van het Avondmaal communiceert de priester alleen; men roept de Maagd Maria en de heiligen aan. Maar daar de meeste bisschoppen Ritualisten zijn, zal het resultaat van den arbeid der commissie niet groot zijn.

Met het toenemen der Ritualistische praktijken is de vermeerdering van het aantal kloosters hand aan hand gegaan. Het staat vast, dat er in 1850 in Engeland nog maar 11 kloosters gevonden werden; in het jaar 1904 waren er reeds 305, en door de verdrijving van de geestelijke orden uit Frankrijk is dit aantal nog vermeerderd. Het zijn niet alleen Roomschen, die kloosters in Engeland gingen stichten; ook de Ritualisten togen aan het werk om dergelijke instellingen te doen verrijzen.

Terecht heeft het Lagerhuis er niet van willen weten, om maatregelen te nemen tegen het vestigen van kloosters in het Vereenigd Koninkrijk. Immers baten regeringsmaatregelen tegen den Romaniserenden geest, die over een deel van Engeland vaardig werd, niet. Een echte Protestantsche geest moet in Engeland ontwaken, zal het kwaad, dat de Episcopale kerk met ondergang bedreigt, krachtig kunnen tegengaan worden.

Frankrijk. De jongste pauselijke encyclicke.

De paus heeft na lang gerwegen te hebben eindelijk gesproken en door zijn encyclicke van 10 Augustus II. aangeduid, hoe de Roomschen zich hebben te gedragen ten opzichte van de nieuwe wet op scheiding van Kerk en Staat. Door die wet wordt geëischt dat er overal „cultuurverenigingen“ zullen gesticht worden, aan welke verenigingen de regering de kerkgebouwen wil afstaan om daarin Godsdienstoefeningen te houden. Nu was de vraag: zou men overeenkomstig de eischen der wet zulke verenigingen oprichten of niet? Terecht heeft de paus ingezien, dat als men aan den eisch van de wet toegaaf, men het karakter van de kerk des Heeren prijs gaf en aan de overheid den indruk gaf, dat de kerk het goed vindt wanneer zij als een gewone vereniging door de overheid beschouwd en behandeld wordt. Daarom heeft de paus gezegd, „dat verenigingen die de wet oplegt, niet kunnen gevormd worden zonder op de heilige rechten inbreuk te maken, waaraan het leven der kerk gebonden is“. Maar, zoo zegt hij verder, het komt ons gepast voor te onderzoeken, of het toegestaan worden kan, het met een andere aort van verenigingen te beproeven, die tegelijk volgens de wet en kanoniek zouden zijn, om zoo de Franche Katholieken te bewaren voor de moeilijke ontwikkelingen, die hen bedreigen“.

Volkomen te recht heeft de Curie nog daarbij opgemerkt, dat wanneer zij in andere landen de scheiding van Kerk en Staat goedgekeurd heeft, men aldaar de kerk hare goederen en hare vrijheid heeft gelaten; doch in Frankrijk hebben de opstellers van deze onrechtvaardige wet geen wet op de scheiding, maar op de onderdrukking der kerk willen maken.

Ten slotte zegt de paus, dat hij niets tegen den republikeinschen regeringsvorm in Frankrijk heeft en dat hij zeer hoopt, dat wanneer de katholieken en hunne bisschoppen eendrachtig met hem saamwerken, de kerk in hare waarde en in hare vroegeren welstand weder zal staan en nog verhoogd worden zal.

Wij voor ons kunnen dit woord van den paus niet anders dan billijken. Maar wat zullen de gevolgen zijn?

De Franche regering wordt steeds meer er toe gedreven om met de socialisten hand aan hand te gaan. Deze denkt niet aan toegeven. De wet is er, en zal ook uitgevoerd worden. Maar als het er dan toe komt dat de kerken voor de Roomsche Godsdienstoefeningen gesloten worden, zal het Roomsche volk dit dan lijdelijk aanzien? Een deel der Roomsche bevolking heeft zich al zoo krachtig verzet tegen het opschriven van den inboedel der kerken, en dit was nog maar een kwestie van opschriven; de Roomschen werden daarbij in het besit van hunne goederen en kerkgebouwen gelaten. Wat zal het dan worden als in streken, waarin men nog goed Roomsch is, de kerkelijke goederen verbeurd verklaard worden? Dan is een burgeroorlog te wachten en zal het blijken wie de grootste macht heeft: de socialisten of de Roomsche gezinden.

De Roomsche kerk heeft ook een zwaren strijd in Duitschland te strijden gehad in de dagen van den 1. g. „Kulturkampf“. Daarbij heeft Rome het pleit glansrijk gewonnen. Kon nu de paus maar op de hulp der Franche Roomschegezinden rekenen, als hij op die van zijn Duitsehe geloovigen rekenen kon, dan was het niet twijfelachtig wie de overwinning behalen zou. Doch de Roomschen in Duitschland werden daarbij geleid door den Staatsman Windthorst. Aan diens leiding gehoorzaamden al zijn geestverwanten. En zelfs de ijzeren kanselier Von Bismarck moest voor hem wijken. Ja, zelfs indirect werd de manier van strijden van Windthorst de val van Von Bismarck. Maar de Roomschegezinden Franchen zijn niet eendrachtig en hebben geen leider als Windthorst. Daarom is de toekomst van de Roomsche kerk als met donkere wolken omringd.

Volgens de nieuwe wet heeft de Franche regering de bevoegdheid, wanneer het Vaticaan bij zijn houding blijft volhardend, 10000 kapelaans bij het leger in te deelen, en tienduizenden kerken te sluiten. De socialisten zullen er op aandringen dat de regering geen duimbreuk zal wijken.

N.-Amerika. Vrouwelijke diakenen. Uit Cuba. Keuken-kerken. De laatste Algemeene vergadering of Generale Synode der Verenigde Presbyteriaanse Kerk besloot, dat ook vrouwen voor het diakonale ambt mogen gekozen worden. Dit is natuurlijk niet verplichtend. Er kunnen gemeenten zijn, waar er hoegenaamd geen behoefte aan bestaat. Daarom is er een commissie benoemd om de noodige regelen te formuleren voor de volgende Synode. Het duurt dus nog een jaar eer het besluit in werking treedt kan.

The Christian Instructor, een orgaan der U. P. Church, zegt hiervan te recht: „Terwijl het voor ons volkomen duidelijk is dat in de dagen der Apostelen vrouwen naast de diakenen in den dienst der Kerk werden gebruikt, zijn wij er volstrekt niet zeker van, dat zij gelijk de diakenen ambtelijk geoordeeld werden.“ Dit is volkomen juist opgemerkt. Van diakonessen lezen wij in de Schrift, doch wij vinden nergens dat zij tot ambtsdraagsters in de kerk geroepen werden. Straks gaat men er toe over om, gelijk in sommige kerken reeds geschied is, vrouwen tot predikanten te beroepen. De eerste stap is in de verkeerde richting gedaan, en het is te vreesen dat andere zullen volgen.

Zoo nu en dan lezen wij in de Amerikaanse bladen het een en ander uit Cuba, de jeugdige republiek die door het optreden van de Verenigde Staten vrijgemaakt werd van Spanje. De volgende beschouwingen zijn van Warren A. Candler, bisschop van de Methodistische Episcopale Kerk van het Zuiden.

Voor den oorlog van Spanje met Amerika waren op enkele plaatsen van Cuba Protestantse zendelingen werkzaam; in 1890 na den oorlog werden de pogingen meer dan verdubbeld. Er heerste op het eiland bij velen onverschilligheid ten aanzien van de eeuwige dingen, en bij niet weinigen zelfs beslist ongehoor. De Roomsche Kerk had haar invloed op de bevolking voor een groot deel verloren en geen andere vorm van religie werd door haar aangenomen.

Agenten van het Amerikaansche Bijbelgenootschap verspreiden duizenden exemplaren van Gods Woord. Zij gaven echter het Woord Gods niet weg; verreweg de meeste ex. zijn verkocht.

Tegelijk zoekt men het volk te wennen aan het zingen van Christelijke liederen. Bij de laatste viering van den Cubaanschen onafhankelijkheidsdag werden in de stad San Juan alleen liederen gezongen uit de verzameling die het Amerikaansche Traktaten-genootschap in het Spaansch heeft uitgegeven. Het is niet ongewoon, dat men deze liederen op straat hoort zingen. Nu mogen deze liederen te wenschen overlaten wat de zuiverheid der leer betreft, men kan daarvan toch iets goeds verwachten.

Ook is in Cuba een beweging op touw gezet om tot betere Zondagsviering te komen. In de groote stad Havana won deze beweging sooveel veld, dat het stadsbestuur besloot af te kondigen dat alle plaatsen van handel des Zondags moeten gesloten worden. Winkels waarin mondbehoeften verkocht worden, mogen tot 10 ure des morgens open blijven. Het ideaal is zeker in deze nog niet bereikt, maar er is toch vooruitgang ten goede.

Het optreden der Protestantse zendelingen heeft de Roomsche ambtsdragers geprikkeld tot meerdere krachtontwikkeling.

Ondanks deze verandering zegt een Cubaan: „De groote meerderheid der Cubanen zijn onverschillig voor den Godsdienst. Hunne neigingen zijn misschien meer naar het Protestantisme dan naar de Roomsche Kerk. De Protestantse Bedehuizen zijn doorgaans goed gevuld, terwijl men in de Roomsche kerken maar weinig menschen aantreft. De Prot. kerken zijn echter klein en gering in aantal, en door de Protestantse prediking wordt maar een klein deel der Cubaansche bevolking bereikt. Naar mijn schatting bezoekt twee procent der Cubanen de Roomsche kerk en een half procent de Protestantse kerken.“

De Methodisten hebben op Cuba 27 gemeenten met 4000 leden en 1,300 zoogenaamde candidaten voor het lidmaatschap. Er zou wellicht meer te doen zijn, als men maar over ruimere middelen te beschikken had.

Na een arbeid van een zevental jaren is er dus een klein begin op dit eiland te bemerken. Mocht dit begin gelijken op het mosterdaard!

Eenige jaren geleden maakte de zoogenaamde Institutional Church of kerk met instellingen grooten opgang in de nieuwe wereld. Men meende dat de prediking om de massa's te bereiken, gestuurd moest worden door keuken en werkhuis, door een hospitaalje en een bewaarschool, en zoo al meer. Deze kerkelijke inrichtingen moesten in alle noodden voorzien en uit droeve toestanden redden; brood voor armen, medicijn voor zieken, werk voor leeloopers, tot zelfs kaarten en muziekinstrumenten voor menschen die zich wilden vermaken; alles en nog wat zou door de Institutional Churches den onkerkelijk geworden menschen toekomen, om hen aldus door tastbare bewijzen voor het Koninkrijk Gods te winnen.

Velen hebben van die keuken-kerken een heetlijke uitkomst verwacht, doch men is teleurgesteld uitgekomen. Dr. Dixon, predikant bij een van de grootste kerken van de Baptisten, geeft in der jongste nummers van de *Ram's Horn* de geschiedenis van de mislukking van zulke Keuken-kerken en besluit te onder het vonnis, dat zij geesteloos en den eischen van het Evangelie ontrouw zijn.

Wel behooren zij te zorgen voor het lichaam, want de geloovigen zijn niet 'lichaam en ziel' duur gekocht en daarom voegt het de gemeente armen en ellendigen te verzorgen. Maar het is in de eerste plaats van belang om het heil der zielen te zoeken. Het Evangelie is een kracht Gods tot zaligheid, doch men moet niet de ziel door het lichaam, maar het lichaam door de ziel zoeken te redden. „Het verwondert ons daarom niet dat de Keukenkerken op den duur niet konden bloeien.“

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE COVENANTER.

XVI.

VRIENDEN EN VRIENDEN.

„Gij hebt hier toch geen aangenaam leven,“ sprak de officier, „als ik in uw plaats was, zou ik het toch anders aanleggen.“

„Wat baat het een mensch, of hij de geheele wereld gewint, en hij lijdt schade aan zijn ziel?“ antwoordde Ralph ernstig.

„Nu ja, maar zoover is het nu toch niet. Als ge eenvoudig doet wat de koning wil, komt misschien alles nog in orde, en kunt ge nu

vrouw en kinderen weer bij u hebben en rustig leven.“

„Of heel onrustig in mijn gemoed,“ zei Douglas kalm.

„Ik zal u natuurlijk niet verraden,“ sprak de officier. „Dat zou laag wezen jegens den man die mij heeft geholpen. Maar gij weet hoe overal naar u wordt gezocht. Vroeg of laat wordt ge ontdekt en dan...“

„Dan zal niet meer geschieden dan God wil, of het leven of dood zij, als ik Hem mag verheerlijken is het goed, en Hij zal voor mijn heil waken.“

De officier zweeg een oogenblik, en legde een lap dien hij van zijn zakdoek had afgescheurd en bevochtigd had, op een buil, dien hij bij zijn val had bekomen.

„Zijn alle Covenantanten zoo als gij?“ vroeg hij eindelijk.

„Er zijn gelukkig beteren onder dan ik,“ antwoordde Douglas, „wij zijn lieden die niets vragen dan een stil en rustig leven, in alle godzaligheid en eerbareid. Waarom laat men ons niet met vrede?“

„Maar waarom staat gij dan tegen den koning op?“

„Wilt gij even luisteren?“

„Gaarne.“

Nu begon Douglas te verhalen wie eigenlijk de Covenantanten waren, wat zij wilden, hoe men hun steeds de vrijheid had geweigerd, hoe het tegen alle recht en billijkheid inging en men hen nu als boosdoeners vervolgde, schoon zij niets kwaads gedaan hadden, ook niet diegene, welke hun vrijheid hadden verdedigd. 't Was een zonderling gericht, dien jongen, vroolijken officier in zijn fraaie kleeding, gezeten tegenover den ernstigen Schot in zijn havelooze plunje, beiden beschreven door het walmend flitslicht in een somber hol. De jager en de gejaagde, straks nog vijandig, althans de een, zaten nu als vrienden bij elkaar, en spraken saam over de zaak, die door den een voorgestaan door den ander bestreden werd.

Ook Douglas gevoelde al het vreemde van den toestand. Een officier des konings die, met belangstelling luisterde naar het verhaal van den strijd, gestreden voor den naam van Christus en de vrijheid des geloofs tegen den dwang van menschen. Zijn gast luisterde opletend, en Douglas sprak niet te meer kracht en overtuiging, en liet niet na er op te wijzen, dat bij alle verdrukking het deel van Gods kinderen toch ver is te verkiezen boven dat der wereldlingen.

't Was, naar gissing, reeds een uur of twee in den nacht, toen Douglas ophield met spreken. Zijn gast had zonder enig teeken van vermoeienis of ongeduld te geven, met grooten ernst en belangstelling geluisterd. Toen Ralph geëindigd had, sprak de ander met een flauw lachje:

„Op mijn woord, vriend, ge zoudt me bijna bewegen ook een Covenantant te worden.“

„Ik wenschte wel van God,“ sprak Douglas, de woorden van Paulus tot Agrippa navolgend, „dat al onze vervolgers werden als wij, uitgenomen,“ vervolgde hij roddelende, „de ellende, waartoe zij ons gebracht hebben.“

En ook Cullen keek onwillekeurig rond in het duistere, ongezellige hol, met zijn grauwe, kille en vochtige wanden, een verblijf zoo treurig als wel weinige. En hij begon hoogachtend en eerbied te voelen voor dien opstandeling, dien Covenantant, Douglas van Carnesie.

't Werd nu tijd, hoog tijd om te gaan rusten. Er was maar één bed, doch het was groot genoeg voor beiden. Zoo lagen dan weldra die twee broederlijk naast elkander, die twee, van wie de een last had den ander als een gevaarlijk man te vangen. Nu waren ze vrienden.

Lang kon de slaap niet duren. Tegen zes uur wekte Douglas, die wel gewoon was met één oog open te slapen, zijn makker, die nog in diepe rust lag. Want het was voor beiden goed dat de dienaar des konings vertrok, vóór hij gevaar liep menschen te ontmoeten, die liever niet moesten vermoeden wat hij was geweest. Ralph had het eenvoudig ontbijt gereed gezet. De officier gebruikte er iets van, en vroeg toen wat hij schuldig was.

„Niets,“ sprak Douglas kortaf, „dan dat ge eens nadinkt over wat ik u verteld heb.“

„Gij hebt mij gastvrijheid en hulp geschonken,“ antwoordde Cullen. „Ik zou graag op mijn beurt iets voor u doen. Ik heb veel invloed bij hooggeplaatste personen. Geef mij nu uw woord dat gij voortaan niet meer openlijk de zijde der opstandelingen zult houden. Dan ge loof ik wel, dat het nog gelukken zal alles in orde te brengen, en kunt ge met vrouw en kinderen naar Carnesie wederkeren. Ik zeg het tot uw eigen best.“

Douglas antwoordde niet dadelijk. Toen Cullen omzag, bemerkte hij, dat zijn gastheer in een verder gedeelte van het hol op de knieën lag, zijn hart voor God uitstortend in het gebed. Dit had Douglas ook gedaan toen zij slapen gingen, toen overloed, nu in stilte. Cullen kreeg al meer gansch andere gedachten van den „opstandeling.“ Hij zelf vergat gemeenlijk zijn morges- en zijn avondgebed. Bidden kwam te pas in de kerk, elders was het minder noodig.

Douglas stond op. Hij bespeurde, dat zijn gast er nog was, en sprak:

„Waarde heer, het wordt tijd dat ge gaat. Ik hoop dat wij elkaar niet zullen vergeten. Ik weet niet wat den Heeren nog met mij en met de Covenantanten zijn zal. Gij weet nu, wie wij zijn en wien we dienen. Is onze zaak allicht welnu, dan moogt ge er tegen strijden. Maar zoo niet, bedenk wel wat ge doet. Ge kondt bevonden worden tegen God te strijden, en dan zal het u weinig baten, dat ge dit gedaan hebt, op last van den aardschen Koning. Want God is de Koning der Koningen.“

HOOGENBUREAU.

Gerestoreerde Gezindheid.

Gerestoreerde Kerken.

BEROEPEN: Duisburg, J. Veenstra, te St. Anna Parochie. — Ditteloord, J. Vessier, te Elburg. BEDANKT: Vissingen A. H. J. Heida, te Iersse. — Oud Loosdrecht, J. van Haeringen, te Gendern.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Dordrecht, G. A. Slagmolen, te Hèdel. — 't Waal en Honswijk, H. van Elst, te Daelre. — Middelburg, P. J. Molenaar, te Dorkwerd. — Moordrecht, J. N. Drog, te Veenhuizen. — Eemnes-Binnen, H. H. Yzoonides, te Obergum.

AANGENOMEN: Donkerbroek en Haulle, J. J. S. Steenmeijer, cand. te Utrecht. — Noordbroek, D. Bunnma, te Tiel. — Andijk, H. de Jonge, te Peize. — Odijk, M. J. A. de Vrijer, cand. te Utrecht. — Huisduinen, A. E. van Griefthuisen, te Delft.

BEDANKT: Terheyden, A. H. van Griefthuisen, te Delft. — Hollum c.a., N. Warmolt, te Ternau. — Genemuiden, G. H. Beekenkamp, te Huisen. — Hasselt, W. van Sloten, te Kampen. — Zalt Bommel, A. Rutgers van der Loef, te Beverwijk.

Advertentiën.

Kerkeraden, Ambtgenooten en alle Broeders en Zusters, die op 17 Augustus II. 200 vrienden te danken hebben aan mijn dachten en hun gelukwensch mij toezonden, betuig ik hiervoor mijn hartelijken dank.

Amsterdam. W. H. GISPEN.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten, WESTERMARKT No. 21 AMSTERDAM.

Boekhandel.

In een Chr. Boekhandel bestaat gelegenheid tot opleiding van een JONG-MENSCH. Intern. Brieven fr. letter K., bureau van dit blad.

Uni-bifocale BRILLEN GLAZEN

nieuwste vinding voor verasten en lezen te gelijk. Uitsluitend bij

KAREL VAN BUREN, Speciaalist Brillen en Pincenez, 82 Rokin 82.

TE KOOP:

Een stel KERKLAMPEN, 30 in getal, waaronder 4 kronen, 2 met 3 en 2 met 2 lampen. Allen nog goed en uitstekend onderhouden. Brieven franco aan

F. J. GROOTENDORST, Scriba van den Kerkeraad der Ger. Kerk te Bostkoop.

EISMA & Co.

Noordeinde 20, den Haag. Kassiers

Commissionairs in effecten.

Van de goedertierenheden des Heeren.

Leerrede over Psalm 89: 2a.

DOOR

W. H. GISPEN,

Dienaar des Woords te Amsterdam.

Naar aanleiding zijner vijftigjarige ambtsvervulling.

Met nieuw portret van den Schrijver.

Prijs f 0.30.

Amsterdam—Pretoria. HÖVEKER & WORMSER.

De Spiegel

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering,

gevestigd te Amsterdam, Keizersgracht 547-549, sluit alle Kapitaals-verzekeringen, Weduwe-pensioenen, Lijfrenten, enz.

HUIS DE VLIET, Voorschoten.

Prijscourant 1906 is afgezonden. Wij leveren met klimmend succes: MEDOC (landwijn), 72 per Anker, f. 50 p. fl. V. W. Medisch doctor bestelt na keuring geregeld onzen Medoc. J. N. Hoofd Chr. School, schrijft: „Uw Medoc is overeenkomstig reclame April 1906.“ E. C. S. Kapitein Ind. Leger, schrijft: „Het laatste factuurje (Medoc) was uitstekend.“ GRIEKSCHE MUSCAAT (Samos) 2de soort f. 0.70 per fl., 1e soort f. 75 per fl. f. 30 per Anker. — Monsters franco en gratis. —

Werken van Ds. P. A. E. SILLEVIS SMITT.

Tusschen de Gouden Kandelaren.

Twaalf Leerredenen uit de Openbaring van Johannes, (Inzonderheid over de zeven Gemeenten in Klein-Azië) Prijs f 1.90 ingenaald; in stempelband getekend door JAC. Ph. WORMSER, f 2.40

Verzekerdheid.

12 LEERREDENEN OVER ROMEINEN 8. Prijs f 1.75; gebonden f 2.25.

PAULUS en FILIPPI.

Twintig Leerredenen uit de wordingsgeschiedenis van en uit den Zendbrief aan de gemeente van Filippi. Prijs f 2.70; gebonden f 3.50.

Uit de Springader Israëls.

Dertien Leerredenen over de stammen Israëls. Prijs f 1.90. — In stempelband f 2.40.

Amsterdam—Pretoria.

HÖVEKER & WORMSER.

LEVENSVERZEKERING

de Nederlanden van 1845

BRAND -- VERZEKERING

INBRAAK

DEN HAAG (vroeger Zutphen). Directie HENNY. KAPITAAL f 4.000.000.00 RESERVEFONDUS: ruijs f 1.200.000.00

Bij HÖVEKER & WORMSER te Amsterdam gaat ter perse, om in October a.s. te verschijnen:

Wet en Genade.

Twaalf leerredenen

VAN

Ds. W. H. GISPEN.

Dienaar des Woords te Amsterdam.

Prijs ingenaald f 1.50.

Gebonden f 1.90.

Wed. P. VAN ELK & ZONEN.

DAMRAK 60 en DAM 13-15-17.

Bijkantoren: HILVERSUM, Langestraat.

HAARLEM, Kruisweg 69.

Kopen en verkoopen EFFECTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden en Zilveren MUNTEN en vreemde BANKNOTEN. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO tot dagelijks vast te stellen rentekoers.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,

Gevestigd te GRONINGEN.

OUDE BOTERINGSTRAAT No. 72, hoek MUURSTRAAT.

Telefoon Intercommunale No. 674.

Maatschappelijk Kapitaal f 1,000,000.

Uitstaand bedrag aan Hypotheken op 30 juni 1906 f 2,437,532.50, aan Pandbrieven f 2,358,950.—.

Commissarissen: Prov. Mr. D. P. D. FABRIS, J. H. DE WAAL MALEFijt, A. W. SCHIPPERS, Jhr. H. A. WITTEWAALL van STOEETWEGEN, H. LUIKING, Mr. P. DIELEMAN, E. G. WENTINK.

Raad van Toezicht: Jhr. TERPSTRA, Mr. H. VAN DER VEGT, M. UBBENS.

Geeft uit 4 pCt. Pandbrieven,

koers 100 pCt., in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij alle Agenten en Effectenhandelaren. Inlichtingen geven te Amsterdam de H.H.: L. G. WEISZ & Co. Westermarkt 21 en RADIUS en DANE, Keizersgracht 207; te Rotterdam de heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

R. C. VERWEIJCK.

Vragenboekje op de Leerplichtwet

ten dienste van ouders, onderwijzers, enz.

Prijs f 0.25.

Amsterdam.

W. KIRCHNER,

Uitgever.

Leerplan voor de Scholen met den Bijbel

BEWERKT DOOR

H. LANKAMP.

1e GEDEELTE

Bijbelsche, Kerk- en Zendingsgeschiedenis

Prijs f 3.75.

Dit herdruk is een nieuwe uitgave, door de uitbreiding van 103 bladz. tot ongeveer 550 bladz.

Het boek is daardoor ook geworden een handleiding voor den onderwijzer bij zijn onderwijs in de bijbelsche geschiedenis.

2e GEDEELTE

Geschiedenis des Vaderlands.

Prijs f 1.50.

Amsterdam—Pretoria. HÖVEKER & WORMSER

HOMOEOPATHISCHE APOTHEEK

van ALBERT SOMMER. Amsterdam, Heiligenweg, hoek Singel. Grootste Inrichting in Nederland.

Hensels Tonicum, afdoend en beproefd bij Bloedarmoede en Zenuwzwakte. 100 gr. f. 1.75; 200 gr. f. 1.75. Parahiana Tabletten, uitstekend tegen hardlijvigheid en voor bloedzuivering per flacon f. 0.75. Hamamelis Supporitorias, het eenige afdoende middel bij ambelen per doos f. 1.25.

Hamamelis Extract en -Zalf, 50 gram f. 0.60; 100 gram f. 1.00.

Fucus, Ontvettingsmiddel per flacon f. 2.50. Arnica-haarolie, tegen het uitvallen en vroegtijdig grijs worden der haren, in schroefflacons. 100 gr. f. 0.80, 150 gr. f. 1.10.

Huisapotheken, praktisch en doelmatig in Korrels. Met handleiding f. 5.75.

Strooipoeder, tegen zweetende voeten, per strooipoeder f. 0.50, tegen postw. + f. 0.15 franco.

Boek- en Constaandrukkerij: DE ROEVER, KROON & BAKEL, Amsterdam.

Dit blad wordt u bijdragen van u uit blad betreft, te aan de ADMINISTRATIE zendingen, die kunnen voor het u

„Ergt u

Dat sterke, harren niet heeft dit degelijke gezinnen wijl zulk torgen d't te meer pakt i schen ouders en die uit hun voegje ge dan weer dit sel, dat veel ki kinderen niet ge om wat liefs wil De Schrift is tegenover hen di dan jegens die a Aan de vrouw dienstbaren wort aangezegd, dat z hebben te zijn, n niets scherps in.

Daarentegen v over hun vrouwen wen niet „verbilt tegenover hun ki niet zullen „terge over hun dienstb gelijk“ zullen do God weet 't, z zelfs gevaarlijke m als hoofd van en over vrouw, kroo heeft, en juist da met zijn Woord macht, waartoe d

Vooral, omdat crescendo gaat. Bijna altoos to van zulk een m wakker. Het gev lijk bejegend te vel. Zoowel bij en bij den diens dan, o, zoo spoedij in tegenstrevend w doen of niet-doen is hiermee het du het prikkelen van er spanning, wie er bij moeder een te spreken, bij t op te nemen, en gzin onderdanig sproken, maar da den drager van h zin op.

Dit prikkelt da zich als hoofd van handhaven; en zul ter handhaving v o, zoo dikwijls t kwetste majesteit, de baas te blijven Dan gaat zulle en in zijn drift ha waant hij, voor z Maar hoe die wor dan is de levenso dorven. Dan word en den anderen da ken aan het koor, eind zal houden. I dat bittere, dat on waar het apostoll tegen opkomt.

Nu zegge voor niet, dat zij hier Veeleer moet erke deringen nu daar t eerst in overtre

Eerst is er alle en nu weet die v derdanigheid in he zet de jonge vrouv boden in den aan in. En ze durft d haar man als rugg Die moet haar, al helpen.

Maar zeve „on haar haar niet t opgeschoten meisje om gelachen. En zal ze 't wel and moet er onder. De dan meestal in z bedorven, door zie len. En zoo moet doorgaan.

Nu begrijpt me om geen God of s komt toch ook vo morgen en elken t pijnlijke. Het G o, zeer zeker, all